

Η ΜΑΣΤΙΓΕΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Η ΤΡΟΜΕΡΗ ΠΑΝΩΛΗΣ ΤΗΣ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ

Πώς μετέδθη η επιδημία. Οι Μασσαλιώτες ανάστατοι. Ο θάνατος θριξίει. Παίνα, δυστυχία, ακληρότης, άσπλαχνία, έγκλη-
ματικός. Πώς οι άνθρωποι πέθαιναν στους δρόμους! Τά ανθρώπινα φαντάσματα. Νεκροί... φενάκι και λησάι! Ο άφα-
νισμός των γιατρών. Ο τρόμος των κατοίκων κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΙΑ από τις τρομερότερες επιδημίες που έβρα-
νισαν η θέρμανση την ανθρωπότητα, έληξε και
η περίφημη πανώλης της Μασσαλίας, τον έτος 1720
ώς 1722. Η άφορμη που την προκάλεσε υπήρ-
ξαν κρισιμα ή συγχή και άδίκαιη έπιχειρήσινα της
πόλεως αυτής με τα λιμάνια της Άνατολής και η
ρουσαρότης - πολύ μεγαλύτερη τότε παρά τώρα -
της ίδιας της Μασσαλίας. Μόλις δέ παρουσιάσθηκε

η επιδημία τα προσώματα έλλοιπλασιάζονταν άμεσως και σε
λίγο ή φριχτή άρρώστεια άπλόθηνε όχι μόνον στη Μασσαλία,
άλλά και σ' άλλες γειτονικές πόλεις.

Στην άρχή η έπιδημία προσέβαλε τις γυναίκες, τα παιδιά, τους
βανταλήμονες και άδύνατους οργανισμούς εν γένει... Η άρχή
καίον δ,τι μπορούσαν γιά να κρύψουν το πρόσωμα. Την νύχτα,
σφυρά, έπιηγαν άνθρωποι όπου υπήρχαν άρρωστοι ή νεκροί και
αυτός μετέφεραν στο νοσοκομείο και στο νεκροταφείο και συγ-
γρόνως σφραγίζαν τα σπίατα τους. Μ' όλα αυτά όμως ή άρρώ-
στεια δέν μπόρεσε να κρατηθή μυστική, και σε λίγο την ήξερε
όλη η Μασσαλία...

Την χρονιά έσεινή είχαν γίνει πολλές θύελλες, η μεγαλύτερη
ήμας έξοπισσε ένα μήνα μετά την έμφάνιση της επιδημίας. Ήταν
μά τρομερή και άφρητάστατος ίσχυρή καταιγίδα.

Σε πολλά μέρη έπεσαν νεκροί. Πολλές έκκλησιές και πολλά
κτίρια κατέρρασαν. Ο τρόμος των κατοίκων έφθασεν έτσι στο
παρονο. Όσοι μπορούσαν, έφυγαν άπ' τη πόλη. Έφυγαν οι έ-
μαρμές, οι δικασται και αυτές άκόμη...
έμαρμές άγκαταλειπόντας στην τύχη
τους τις έτοιμόγεννες γοναίες. Κανείς
δέν ήθελε να μείνει στην κανολάβλητη
πόλη.

Έξαφαν λίγες μέρες άργότερα μια
τρομερή είδησις κυκλοφόρησε στη Μασ-
σαλία: Η τοπική βουλή της Προβη-
ντίας είχε διατάξει να άποκλεισθή με
λίγη στρατιωτική η Μασσαλία και τα
προάστια της, λόγω της επιδημίας.
Οι άστυρόετες ποιείς φρίχσαν γιά
αίτιους που θα τολμούσαν να έξωσουν
απ' τη ζώνη αυτή. Άκόμη και η κοινή
από θανάτου!... Έτσι οι πάτοικη της
πόλεως, θέλοντας και μη, έδωσαν στη
κατασμένη Μασσαλία, περιμένοντας τον
άναπόδευκτο θάνατό
τους!...

Το μέτρο της στρατιωτικής ζώνης έκκολαπλασίασε, φυσικό
είναι, τον τρόμο των κατοίκων και ο τρόμος, καθώς άρει κατατηρηθεί
στην πανόλη, άπλώνει τρομακτικά την άρρώστεια. Ένας διάσημος
κίλισια γιατρού του όποιου έζητήθη σχετικώς ή γνώμη, ειπεν ότι
θεωρούμα είχε το καλύτερο προφυλακτικό κατά της πανώλης. Και
πράγματι, παρατηρήθη ότι όσοι έφυγαν καλά, όσοι είχαν ζωντανότητα
και δέν είχαν χάσει το θάρρος τους, την έπαθαν λιγώτερο άπ'
αυτού άλλους. Ποι να την εύρισαν όμως οι άμειροι οι Μασσα-
λιώτες την εύθυμία μέσα σ' έσεινή την πόλεις;
'Ήσαν έξηνηλημένοι άπό την έλλειψη τροφίμων, κανείς δέν τους
προφύσσε, ούτε και αυτά τα μοναστήρια στα όποια κατάφευγαν.
Οι πλούσιοι Βεναντικίνοι μοναχοί της μονής του Άγιου Βικτωρίου,
οι όποιοι είχαν μεγάλες ποσότητες τροφίμων, κλεισθήσαν στο μο-
ναστήρι τους, άδιαφοροί άνα εν ζώσει ή πέθανε ο κόσμος έξω.
'Η όψη της πόλεως είχε και το άφανίστατος τραγικό και πέν-
θιμο. Κανείς δέν τολμούσε να έξωσθή έξω. Στις όρμηες πλα-
τείες έπαιαν μεγάλες φωτιές ή όποιες άντι να περιορίσουν την έ-
πιδημία, όπως ήλπιζέτο, την ήξεσαν άντιθέτως με την ζώση
και προκαλοθόνα.

Στους δρόμους δέν άνωλοφορούσαν παρά μόνον γιατροί, μ'

Η Νεόρα όμοιοθόρησε πίνοντας μια χειρονομία φρίκης.
- Σε ίσασου, Νεόρα, ρή φωνής, φάνας με άγανία σε-
νίζοντας ο κλόουν. Συγχώρησε με. Σ' άγαπούσα τόσο πολύ που
δέν ήξερα τι έκανα...

Άλλά ή Νεόρα δέν άκουγε τίποτε. Σημάθησε με ύφος ψυχρό,
βέβαιος άμίλητη προς την πόρτα, την άνοιξε και έφυγε χωρίς να
αφεί ούτε μια ματιά στον δυστυχισμένο νεο που παραφωμένος στο
καρβύδι του άκουγε στη σκάλα τον ήχο των βημάτων της... πού
έπαρεμενός.

- Και να σκέπτομαι ότι έε αίτιος
της μινδύνοσα να σκοταθώ και
σκακεθόνηκα γιά όλη μου τη ζωή,
πρόθυμος ο Μάρο...
Και άρχισε να κλαίει ειλικρά...
Joseph Montet

εμφάνισι γελόια μ' άλλόκοτη, λόγω των παράξενων κουστουμιών
που είχαν έπινοήσαι γιά να προφυλαχτούν άπ' την άρρώστεια. Φο-
ρούσαν ψηλά ξέλινα πέδιλα και είχαν έπιδύσκους στα ρουθούνια
τους και στο στόμα τους. Στο στήμα φορούσαν στενά πόνινα ρούχα
περσμένα, μ' έμοιζαν με μοτίβες αλυσιταινές! Ήσαν τρομακτι-
κοί στη θέα!... Όλες αυτές ή προφυλαξείς ένοιούται, άπέβησαν
περσιτές γιατί άπ' τους σαράντα γιατρούς που έστάλησαν άπό
το Παρίσι στη Μασσαλία, τρι τράντα άπέθαναν, και γιά να στα-
λούν μη άλλοι, έγινε άνάγκη να τους πληρωσουν άδρόστα ποσά
και να έξασφαλισθούν εν περιπτώσει θανάτου των, με μεγάλα ί-
σώρια έπιδύματα, ή οικογένειες των.

Η λιτανείες, όπως ήταν φυσικό, δέν έλειψαν και τότε. Άλλ'
άντι να κάνουν καλό έβλαψαν γιατί έμπαλίσσαν τον τρόπο των
Μασσαλιωτών. Ή πρώτη λιτανεία έγινε υπό τέκον παραδόσεως
μέσα άπό την πόλη όλοκλήρου του κλήρου. Δέο ίερείς, τρομεροί
και φοβεροί, έκήρυξαν ότι ο Θεός είχε στείλει την έπιδημία γιά να
τιμωρήση τους άμαρτωλούς και ότι ή πανώλης δέν ήσαν τίποτε
πιοσά στα βάσανα που περιέμεναν τους άμαρτωλούς στην άλλη
ζωή!... Οι άπλόκοι άνθρωποι ίδίως, οι έπιστοιοι και ή άρρελίξ γυ-
ναίκες κατετρόμαξαν. Ένώ πριν άπέθαιναν παρατριμά ύστερα ά-
πό τα κρηώματα αυτά πολλοί καταλήθησαν άπό τέτοια άπει-
λίσια, ώστε μη μπορούσαν να συγκρατηθούν και, έπεσαν άπ'
τα παρθέτρα!... Άλλοι πάλιν που άπέμεναν όλομόνοι μες
στο σπίατα τους, που όλοι οι όμοιο τους είχαν πέθανει, καταλη-
βάνοντο άπό τέτοιο κανικό, όπως έχύνοντο έξαλλοι στους δρό-
μους κλαίοντας και φωνάζοντας, με πουρλαισμένα ρούχα, φο-
ρώντας τα σάρβανά τους!...

Ύστερα άπό λίγο άλλο τρομακτικό
κακό έξοπισσε στην πόλη. Η Μασσαλία
έμαρμα άπό περιπλανώμενα φαντά-
σματα. Όλοι αυτοί ήσαν έπίσης πανο-
λάβλητοι, οι όποιοι έξέχυνοντο στους
δρόμους γιατί δέν είχαν το θάρρος να
μείνουν στο σπίατα τους, τα γερμάτα
νεκρούς!... Έμειναν έτσι άκτεθειμένοι
τη νύχτα στις άπότομες μεταβολές του
προβηγιανού κίματος. Και το κρηό
μια και τους εύρισσε έξωνλημένους άπ'
την άρρώστεια τους άποσεκίσαν!...

Τού κάκου έπιλαττούσαν οι δυσ-
τυχεις αυτοί τους ίερείς, και τους στεγα-
ζον στις έκκλησιές, την νύχτα. Οι
ίερείς δέν τους άδέχοντο φοβούμενοι μήπως μάνουν στις έκκλησιές
οι άρρωστοι αυτοί που όλο ήθελαν να πέθαιναν. Τό μόνο καταφύ-
γιο τους ήταν τα ύπόστεγα των μαγαζιών. Άλλά και άπό εκεί τους
έδιωξαν οι ιδιοκτήτες. Ούτε και στις πόρτες άκόμη δέν μπο-
ρούσαν π' άκουμήσουν! Ήσαν άλειψιμένες με άκαθαρότητα, γιά να
μην πλησιάζουν οι άρρωστοι! Και έτσι διαχζύνομοι άπό παντού,
έμοιζάντο στους δρόμους νύχτες όλόκληρες, οι έτοιμόθνατοι
δίπλα στους νεκρούς, δίπλα στα άμορφα μοιολύπημα πτώματα!

Η δημοτική άρχή της Μασσαλίας δέν ήπρηξε στη περίπτωση
αυτή στο ύψος της άποστολής της. Τα μέσα της ήσαν άνεπαρκή.
Άλλά και το Παρίσι έδειξε μεγάλη άδιαφορία. Έπεις ένός χη-
ματικού βοήθηματος και των γιατροών δέν έστειλε τίποτε άλλο
στον δύστυχη πόλη.

Ο δήμος Μασσαλίας έστησε, μοντά σε' άλλα, πρόχειρος άνεός
έξω άπό την πόλη. Κανείς όμως δέν ήγαναι να μείνει σ' αυτές,
γιατί ήσαν άκτεθειμένες στον άνεμο. Έκείσθησε και ένα νοσο-
κομείο, με όχι όσο έπρεπε έγκαίριες. Κατά τους τρεις μήνες που
ήταν στη μεγαλύτερη έντασι της ή επιδημία όλοι οι άρρωστοι
κατάφευγαν στο μοναδικό καλό ένδοχόχοι της πόλεως.

Γιά να μη ήμας κανείς ίσας έπρεπε να κινή όλόκληρη μάχη
στις πόρτες. Τόσος ήσαν ο συνωτισμός ίσας!... Και όσοι έ-
μειναν δέν έβγαναν ζωντανοί. Ο νοσοκόμοι έξέροντας ότι ο θά-
νατος ήταν άναπόφευκτος τον έπισελευθάν γιά να ληστώσουν τους
νεκρούς. Άπό νοσοκόμοι έγινον... φονηάδες και λησάι!...

Στο άσολο των ίγασταλελειμένον παιδιών είχαν μαζευθεί
έπίσης τρεις χιλιάδες παιδιά. Άλλά και ίσας έγινε, ότι και στο
προαναφερθέν νοσοκομείο. Οι όπάλληλοι άντι να δίνοντι τις τρο-
φές στα παιδιά, τις έπαλειαν! Και έτσι, όλα πέθαναν άπ' την
παινα!

Όπως ήταν φυσικό, παρ' όλη την στρατιωτική ζώνη, ή όποια
περιέβαλε την Μασσαλία και παρ' όλη την άπομόνοση, ή έπιδη-
μία άπλόθηνε και σ' άλλες πόλεις.
Και έγινε και ίσας δ,τι και στην
Μασσαλία, όπως ή άρρώστεια έξα-
κολούθησε, καθώς θα δοθες στο έί-
λο φέλλο, ίσας πολύ άκόμη, με θεά-
ματα άκόμη πιο φριχτά άπό όσα πε-
ριγράφημα.

